

MULJEID KAHELT OOPERIETENDUSELT

Kuna mõlema etenduse, Estonia Teatri "Boheemi" ja "Vanemuise" "Rigoletto" muljed kuuluvad positiivsele poolele, tahaksin neist rääkida ühes artiklis.

Estonia "Boheem" kuulub kindlasti teatri suuremate õnnestumiste hulka ja küübib rahvusvahelisele tasemele. Noored solistid Pille Lill, Vello Jürna, Mart Mikk ja Rauno Elp esinesid kiiduväärse kindlusega, mitte kellelegi ei saa ette heita hääle koolilisi puudujääke ega intonatsioonilist ebatäpsust. Vello Jürna on pärast Martin Tarast meie ainus tenor, kelle kõik registrid kõlavad tenoraalselt. Ta hääle kõlab vabalt kõigis registrites ja eriti võlvavad vabalt võetud kõrged noodid. Sageli kalduvad tenorid kõrges registris forsseerima ning nende näole ilmub pingutuse grimass. Vello Jürna on nendest puudustest täielikult vaba. Vaid mõnes üksikus retsitatiivis muutus hääle kitsaks ja sellesse ilmus kõri metalli (esimeses vaatuses). Usun, et teda ootab suur tulevik, kui ta suudab vältida karisid, mis varitsevad noort lauljat. Viimaste hulgas esikohal on ebasobiv repertuaarivalik. Minu arvates astus Jürna sellel teel juba esimese sammu, nõustudes Stockholmis laulma "Talupoja aus". B. Gigli, kõigi aegade suurim tenor just häälekooli poolest, kirjutab oma memuaarides, et seesuguste dramaatiliste ja raskete tenoripartiide juurde

riskis ta asuda alles küpse lauljana, 40—45-aastasena. B. Gigli lahkumiskontserdil, kui tal oli aastaid juba üle kuuekümmet, kõlas ta hääle laitmatu puhtusega. Vastupidine näide on sopran M. Callas, kes langetas võrdlemisi ruttu rivist välja just seetõttu, et ta laulis kõike, ka oma häält kahjustavaid partiisid. Allakirjutanu arvates oli ka Hendrik Krummille karuteeneks tema rakendamine don Joseña diplomilavastuses "Carmen".

Suurepärase partii esitas Mimiina Pille Lill. Ta on meie sopranitest ainuke, kes võtab madalaid noote rinnahäälega, nagu seda teevad itaalia kooliga lauljad. Pille Lillele ei olnud minu arvates mitte midagi ette heita, jääb vaid soovida, et ta astuks ruttu suurte lauljate rivvi ja tooks kuulsust meie ooperile.

Rõõmsalt üllatas ka ooperikoor, kelle kõla oli meeldiv (isegi tenorirühmal). Orkestrilt (dirigent A. Volmer) oleks tahtnud rohkem solistide arvestamist: kohati kippus orkester forte's soliste katma (näiteks oli Rodolfo aarias mõni pais forte's liigne).

Veidi hämmingut tekitas dekoratsioon, kus puudus stiilühatus. Tolle ajastu sisustus ei sobinud kuidagi Lasnamäe mitmekorruselisi pooleliolevaid hooneid meenutava kahe hiigeldekoratsiooniga. Vastiku lisamulje jätsid suured puust toed, mis paistsid majade akendest. Aru-

saamatuks jäi metallist monstrumi ülesanne laval kolmandas ja neljandas vaatuses.

Lavastaja kapsaaeda tahaks ka mõne kivi visata. Minu meelest peab lavastaja hoolitsema, et ooperist rohkem vokaali saali jõuaks. Eriti oluline on see Estonia Teatri mitte eriti hiilgava akustikaga saalis. A. Mikk aga oli viinud nii esimese kui ka kolmanda vaatuse dueti lõpuosa lavasügavikku, viimasel juhul isegi seljaga publiku poole ja peaaegu vastu tagaseina.

Lõpuks tahaksin märkida, et klassikaline ooper on tavaliselt nelja- või viievaatusteline, kusjuures iga vaatus moodustab teatud muusikalise terviku. Helilooja annab vaheaegadega mahti mõtiskluseks, kusjuures kõrvus heliseb muusika ja mõte lendab kaugele ooperimaailma. Viimasel ajal ei võimalda lavastajad kahjuks puhkepause ega lase unelda kauni muusikaga, mis heliseb läbi vaikuse kuulaja kõrvades. Vaatused lükitakse üksteise otsa nagu viinerid.

Ivo Kuuse lavastatud "Rigoletto" "Vanemuises" kujunes elamuks eelkõige tänu peaosakehastanud Jassi Zahharovile, kes on kahtlematult praegu Eesti parim bariton. Mul on õnnestunud näha palju Rigolettosid, nende hulgas meelde jäävamad Tito Gobbi, Ernst Kruuda, Tiit Kuusik ja Georg Ots. Ma ei eksi, kui väidan, et J. Zahharov

küündis nii mänguliselt kui vokaalselt Tito Gobbi tasemele. Neid lauljaid ühendab veel üks iseärasus: mõlemal mängib näol miimika ka siis, kui nad viibivad laval, ilma et nad hetkel laulma peaksid. Tore oli vaadata, kuidas muusika ja tegevus laval peegeldusid nende ilmes. Mõlemad lauljad mängisid kaasa kogu olemusega. Olen näinud veel üht lauljat, keda võis selle omaduse poolest paigutada esiritta — see oli viiekümnendail "Vanemuises" baritonirole laulnud Ernst Kruuda. Tema Mefisto, Rigoletto ja Tonio olid mänguliselt ületamatud. Jassi Zahharov ei saa küll kiidelda eriti põhjaliku muusikalise haridusega, kuid sellele vaatamata on tema laulukool laitmatu. Oma häälematerjalilt ja hääle ulatuselt küübib ta kindlasti Tiit Kuusikuni. Kahju, et sellele suurepärasele lauljale on nii vähe tähelepanu pööratud (olgugi et ta tuli hästi toime Estonia Teatri rivistlangenud baritonide asendamisega viimase välisreisi ajal).

Hertsogit laulis E. Antoni, kellel on ilus lüüriline tenor. Ta tuli oma ülesandega korralikult toime, ainult mõni kõrge noot kõlas väheveenvalt. Evi Vanamõlder Gildana esines oma tavalisel tasemel, temaga võis rahun olla.

Kokku võttes sain kahe toreda muusikaalamuse osaliseks.

REIN METSIK,
tehnikadoktor

„Sirp“, 14. I 1994